KOHTUJURISTI ETTEPANEK

DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER

esitatud 14. märtsil 2006 [1]

I. Sissejuhatus

1. Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades [2] artikli 6 punkt 1 võimaldab eri liikmesriikides elavate kostjate paljususe korral pöörduda ühe kostja alalise elukohariigi kohtusse, tingimusel et nõuded on tihedalt seotud.

2. Oberster Gerichtshof (Austria ülemkohus) peab tõlgendama nimetatud sätet kassatsioonkaebuse raames, milles arutatakse majandustehingust tulenevat nõuet kahe isiku vastu, kellest üks elab Austrias ja teine Saksamaal. Kuna hagi, mis esitati esimese isiku vastu, kelle suhtes oli algatatud pankrotimenetlus, on *ad limine* vastuvõetamatu, nii et kohtumenetlus toimub ainult teise vastu.

3. Küsimus esitati EÜ artikli 68 alusel koostoimes EÜ artikliga 234, et saada teada, kas nendel asjaoludel saab viidata valikulisele kohtualluvusele.

II. Õiguslik raamistik

A. *Määrus nr 44/2001*

4. Nõukogu asendas EÜ artikli 65 alusel 1968. aasta Brüsseli konventsiooni [3] määrusega nr 44/2001 [4] eesmärgiga ühtlustada vaidluste lahendamisel kohtualluvust määravad eeskirjad, et tagada siseturu häireteta toimimine. [5]

1 — Algkeel: hispaania.

2 — EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42.

3 — Konventsioon kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (konsolideeritud versioon: EÜT 1998, C 27, lk 1).

4 — Määruse nr 44/2001 artikkel 68. Sellegipoolest kehtib Brüsseli konventsioon Taanis (määruse artikli 1 lõige 3) ja EÜ artikli 299 alusel kõnealuse konventsiooni territoriaalsesse kohaldamisalasse kuuluvates liikmesriikide piirkondades, mis ei kuulu määruse kohaldamisalasse.

5 — Põhjendused 2 ja 6.

5. „Ühendusesiseseid kohtuvaidlusi" käsitlevad õigusnormid peavad olema „hästi ette-aimatavad" ning lähtuma põhimõttest, et kohtualluvus on seotud „kostja alalise elukohaga [...], välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui kohtuvaidluse sisu või osapoolte autonoomia eeldab teistsugust seotust",[6] kuigi lisaks nimetatud kohtualluvusele peab olema ka muid alternatiive, „mis toetuksid tihedale seosele kohtu ja menetluse vahel või aitaksid kaasa tõrgeteta õigusemõistmisele".[7]

6. Nende põhimõtetega kooskõlas sätestab kõnealuse määruse artikli 2 lõige 1, et „[k]äesoleva määruse kohaselt kaevatakse isikud, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse nende kodakondsusest hoolimata".

7. Artiklites 5, 6 ja 7 käsitletakse erinevaid „kohtualluvuse erandjuhte" vastavalt sellele üldpõhimõttele. Vastavalt artiklile 6 võib „[i]siku, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, [...] kaevata ka:

1) juhul kui kostjaid on mitu, selle paiga kohtusse, kus on neist ühe alaline elukoht, tingimusel et nõuded on sedavõrd tihedalt seotud, et eri menetlustest tulenevate vastuoluliste otsuste ohu vältimiseks oleks soovitav neid menetleda ning otsuseid teha üheskoos;

[...]" [täpsustatud tõlge]

B. *Austria õigus*

8. Pankrotiseaduse (Konkursordnung, edaspidi „pankrotiseadus") § 6 sätestab:

„1) Menetlusi, mille eesmärgiks on esitada või tagada nõudeid pankrotivara hulka kuuluva vara suhtes, ei saa pärast võlgniku pankrotimenetluse algatamist alustada ega jätkata.

2) Menetlusi seoses eelisnõuetega ja pankrotivara hulka mitte kuuluva vara suhtes esitatud nõuete eraldi lahendamisega võib algatada ja jätkata ka pärast pankrotimenetluse algatamist, kuid ainult pankrotihalduri vastu.

3) Menetlusi seoses nõuetega, mis ei puuduta pankrotivara hulka kuuluvat vara, eel-

6 — Põhjendus 11.
7 — Põhjendus 12.

kõige seoses nõuetega pankrotivõlgniku isiklike tegude suhtes, võib esitada ja jätkata pankrotivõlgniku suhtes või pankrotivõlgniku poolt pankroti ajal."

9. Järelikult seab see säte „menetlusliku tõkke", mis takistab pärast pankrotimenetluse algatamist pankrotivara suhtes kohtuvaidluste algatamist või menetlemist nii, et selle suhtes esitatud nõudeid tuleb lugeda vastuvõetamatuks.

10. Need meetmed sarnanevad teiste õigussüsteemide omadega, mille eesmärk on maksejõuetu võlgniku vastu esitatud võlanõudeid ühendada, et kiirendada nende täitmist.[8] Eraldi hagide lubamine tekitaks hulgaliselt õiguslikke ja praktilisi raskusi.

11. Nagu selgitab eelotsusetaotluse esitanud kohus, peab pankrotihaldur pankrotiseaduse § 6 lõikes 1 nimetatud nõudeid kontrollima, et arvata need tunnustatud nõuete hulka, ilma et ta peaks kohtusse pöörduma,[9] aga kui nõue vaidlustatakse, peab võlausaldaja kõigi tema nõude vaidlustanud isikute vastu hagi esitama.[10] Kui võlgnik selles kontrollietapis võlgnevust sõnaselgelt ei vaidlusta, saab võlausaldaja täitedokumendi, mis kehtib ka pärast pankrotimenetlust.[11]

III. Asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

12. Äriühing Reisch Montage AG esitas 30. jaanuaril 2004 Bezirksgericht Bezaule (piirkondlik kohus) hagi Mario Gisingeri vastu, kelle alaline elukoht on Austrias, ning äriühingu Kiesel Baumaschinen Handels GmbH vastu, kes asub Saksamaal, nõudes neilt solidaarselt 8689,22 eurot lepingu alusel, mille mõlemad olid sõlminud Günter Reischiga, kes oli loovutanud laenu hagejale.[12]

13. Bezirksgericht Bezau jättis 24. veebruari 2004. aasta määrusega M. Gisingeri vastu esitatud hagi rahuldamata, sest viimase vara suhtes oli 23. juulil 2003 algatatud pankrotimenetlus. Nimetatud kohus tuvastas 15. aprilli 2004. aasta otsusega enda rahvusvahelise ja territoriaalse pädevuse puudumise.

8 — Näiteks Hispaania pankrotiseadus (9. juuli 2003. aasta seadus 22/2003, *Boletín Oficial del Estado*, nr 164, 10.7.2003, lk 26905) näeb samuti ette, et tsiviilkohtud peavad loobuma nõuete lahendamisest, mis kuuluvad pankrotikohtu pädevusse; kui menetlust siiski alustatakse, peab see kohus andma määruse asja registrist kustutamiseks kehtetuse tõttu (artikkel 50).

9 — Pankrotiseaduse § 104.

10 — Pankrotiseaduse § 110.

11 — Pankrotiseaduse § 61.

12 — Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et hagiavalduses ei ole üksikasjalikke andmeid selle lepingu kohta.

14. Otsusega ei nõustunud Reisch Montage AG, kes kaebas selle edasi Landesgericht Feldkirchi (apellatsioonikohus), kes oma 8. juuni 2004. aasta otsuses järeldas, et nõude arutamine kuulub esimese astme kohtu pädevusse.

15. Hagejaks olev äriühing esitas kassatsioonkaebuse Oberster Gerichtshofile, kes peatas menetluse, et esitada Euroopa Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

„Kas hageja saab tugineda määruse EÜ nr 44/2001 [...] artikli 6 punktile 1, kui ta esitab hagi kohtu asukohariigis alalist elu- või asukohta omava isiku vastu ja teises liikmesriigis alalist elu- või asukohta omava isiku vastu, samas kui hagi kohtu asukohariigis alalist elu- või asukohta omava isiku vastu on juba hagi esitamise ajal vastuvõetamatu selle isiku vastu algatatud pankrotimenetluse tõttu, mis on siseriikliku õiguse kohaselt vastuvõetamatuse alus?"

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

16. Euroopa Kohtu põhikirja artiklis 20 ettenähtud tähtajaks esitasid kirjalikke märkusi Saksamaa ja Prantsuse valitsus ning komisjon.

17. Kuna pärast kirjaliku menetluse lõppu ei taotlenud keegi asja kohtuistungil arutamist, oli kohtuasjas võimalik pärast Euroopa Kohtu 14. veebruari 2006. aasta üldkoosolekut esitada käesolev ettepanek.

V. Eelotsuse küsimuse analüüs

A. *Sissejuhatav märkus*

18. Kõigepealt tuleks rõhutada, et paljud määruse nr 44/2001 sätted kattuvad sätetega Brüsseli konventsioonis, mis asendati määrusega, ning seetõttu on õigusteooria- ja kohtupraktikaalased märkused täielikult ülekantavad.

19. Nii on see artikli 2 puhul, mis on mõlemas tekstis täpselt ühesugune,[13] ja artikli 6 punkti 1 puhul, millesse määrusega nr 44/2001 tehti täpsustused, mis tehti konventsiooni vastavasse sättesse 27. septemb-

13 — Ainus erinevus seisneb vastavas viites „käesoleva määruse" või „käesoleva konventsiooni" eranditele.

ri 1988. aasta kohtuotsusega Kalfelis,[14] ning mida on hiljem korratud,[15] nõudes, et eri isikute vastu esitatud hagid peavad omavahel seotud olema.

B. *Kohtualluvuse eeskirjad*

20. Nimetatud artiklist 2 lähtuvad kriteeriumid, mis kohustuslikult määravad kohtualluvuse korra.[16] Selle kaks põhimõtet on süsteemi aluseks: eeskirju kohaldatakse juhul, kui kostja alaline elukoht on ühenduses[17] ning ta kuulub selle kohtu alluvusse, kus on tema alaline elukoht, olenemata kodakondsusest.[18]

21. See säte hõlmab võrdlevas õiguses üldtunnustatud mõttetera *actor sequitur forum rei,* mis soosib kostja õiguste kaitset, kellel on ennast teise riigi kohtus raskem kaitsta kui oma riigi kohtus,[19] kuigi see tuleb kasuks ka hagejale, kellel on lihtsam otsust täita.

22. Elukohajärgne kohtualluvus ehk *forum domicilii* on seega üldreegel, aga mitte eranditult, sest lisaks on erinevaid kohtualluvusi,[20] mis teatavatel asjaoludel selle välistavad, olenevalt asja valdkonnast[21] või poolte tahtest.[22]

23. Teistel juhtudel täiendavad artiklit 2 sätted, milles kehtestatakse rahvusvaheline ja territoriaalne pädevus õigusnormidega, mis on kohustuslikud kostja jaoks ja vabatahtlikud hageja jaoks, kellel on hulk valikuvõimalusi.[23]

24. Selles suhtes nähakse määruse nr 44/2001 artiklites 5 ja 6 ette kohtualluvuse

14 — Kohtuasi 189/87 (EKL 1988, lk 5565, eriti punktid 7–12).

15 — 27. oktoobri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-51/97: Réunion européenne jt (EKL 1998, lk I-6511, punktid 47–49).

16 — 9. detsembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-116/02: Gasser (EKL 2003, lk I-14693, punkt 72); 27. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-159/02: Turner (EKL 2004, lk I-3565, punkt 24) ja 1. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-281/02: Owusu (EKL 2005, lk I-1383, punkt 37).

17 — Määruse nr 44/2001 artikli 4 lõikele 1 kohaselt, „[k]ui kostja alaline elukoht ei ole liikmesriigis, tehakse iga liikmesriigi kohtute pädevus kooskõlas artiklitega 22 ja 23 kindlaks selle liikmesriigi seaduste kohaselt".

18 — Guardans Cambó, I. ühisteoses *Comentario al Convenio de Bruselas relativo a la competencia judicial y a la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil,* kirjastus Calvo Caravaca, A. L., Universidad Carlos III de Madrid/ Boletín Oficial del Estado, Madrid, 1994, lk 62.

19 — P. Jenard'i ettekanne, mis käsitleb konventsiooni kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 1979, C 59, lk 1).

20 — Määruse nr 44/2001 artikli 3 lõige 1 näeb seega ette, et „[i]sikuid, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, saab teise liikmesriigi kohtusse kaevata üksnes käesoleva peatüki 2.–7. jaos sätestatud korras"; Droz, G. A. L., *Compétence judiciaire et effets des jugements dans le marché commun (Étude de la Convention de Bruxelles du 27 septembre 1968),* Librairie Dalloz, Pariis, 1972, lk 56.

21 — Määruse nr 44/2001 artikkel 22 algab väljendiga: „[a]lalisest elukohast olenemata on erandkorras pädevad [...]".

22 — Vastavalt määruse nr 44/2001 artiklitele 23 ja 24 võib ühenduse liikmesriigi kohus ennast pädevaks tunnistada asja otsustama, isegi kui kostja alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis.

23 — II peatüki 2.–5. jagu. Artiklites 5, 6, 9–12, 16, 19 ja 20 näiteks kasutatakse verbi „võivad".

erandjuhud, mis võimaldavad pöörduda kohtusse, mis ei asu võlgniku liikmesriigis, ning pädev kohus määratakse siseriiklikust õigusest olenemata otseselt kohtuvaidlusega tiheda seose alusel.

25. Viidatud sätted näevad ette teatavad kohtualluvuse juhud, näiteks *forum contractus* [24] või *forum delicti commissi,* [25] millest käesolevas kohtuasjas kehtib *forum connexitatis*, mis hõlmab eri liiki menetluslikke seoseid, mille hulka kuulub kostjate paljusus; see kohtualluvuse põhimõte vastab ühenduse seadusandja pidevale soovile koondada sama kohtuasja hagid kokku kõige lähemasse kohtusse või vaidlusega kõige tihedamalt seotud kohtusse. [26]

C. *Erikohtualluvus kostjate paljususe korral*

26. Paljude isikute menetlusse astumise korral on tegemist *litis consorcio* juhuga, mis võib olla aktiivne, kui hagejaid on mitu (mitu hagejat ja üks kostja), passiivne, kui kostjaid on mitu (üks hageja ja mitu kostjat) või segajuhtum, kui mõlemaid pooli on mitu (mitu hagejat ja mitu kostjat).

27. Määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 käsitletakse passiivse *litis consorcio* juhtu, [27] kuigi selle puhul ei saa välistada ka segajuhtu. [28] Kohtualluvuse valiku kasutamiseks on vaja, et oleks kaks või enam võlgnikku, kelle alaline elukoht on eri liikmesriikides, [29] ja nõuded [30] peavad olema seotud nii, et neid on asjakohane menetleda ja lahendada koos.

28. Seotust nõutakse kahel põhjusel. Ühelt poolt vähendab see ohtu, et kohtuotsused erinevad; teiselt poolt välistab see, et üks

24 — Artikli 5 lõike 1 punkt a.

25 — Artikli 5 lõiked 3 ja 4.

26 — Desantes Real, M., *Competencia judicial internacional en la Comunidad Europea*, kirj Bosch, Barcelona, 1986, lk 329.

27 — Eespool viidatud ettekandes märgib P. Jenard, et analoogsed eeskirjad esinevad Brüsseli konventsiooniga ühinenud riikide — välja arvatud Saksamaa — õigusaktides ja lisaks paljudes kahepoolsetes lepingutes; ka Loussouarn, I., *Droit international privé*, 2. tr, Dalloz, Pariis, 1980, lk 610.

28 — Kuna aktiivse *litis consorcio* kohta eeskirju ei ole, reguleerib seda liikmesriikide õiguskord; Geimer, R. ja Schütze, *Internationale Urteilsanerkennung*, 1 kd, esimene osa, München, 1983, lk 385.

29 — Ühise elukoha puudumise nõue näib kaudne; Tirado Robles, C., *La competencia judicial en la Unión Europea. Comentarios al Convenio de Bruselas*, Bosch, Barcelona, 1995, lk 64. Õigusteoorias on välistatud sätte kohaldamine, kui keegi kaaskostjatest elab väljaspool ühendust; Garau Sobrino, F. F., *ob. col. cit., Comentario al Convenio de Bruselas...*, lk 171.

30 — Vaatamata sellele, et mõlemal juhul kasutatakse terminit „nõue", ei tohiks määruse nr 44/2001 artikli 6 punktis 1 nimetatud nõuete üheskoos menetlemist segi ajada selle määruse artiklites 27–30 nimetatud menetluste liitmisega.

kostjatest viiakse õigusvastaselt välja tema elukohariigi kohtute pädevusest. [31]

D. *Eelotsuse küsimuse hindamine*

29. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimusele on pakutud kahte vastust: Prantsuse valitsus ja komisjon leiavad, et saab kohaldada kohtualluvuse erandjuhtu, samas kui Saksamaa valitsus sellega ei nõustu. Tuleb analüüsida mõlemat varianti.

1. Esimene variant

30. Käesoleval juhul on artikli 6 punkti 1 kohaldamiseks vajalikud tingimused esmapilgul täidetud, sest on kaks kostjat ja tihedalt seotud hagid, sest need tulenevad solidaarsest kohustusest, [32] mille alusel võib võlga tervikuna sisse nõuda ükskõik milliselt võlgnikult.

31. Vormilisest küljest piisab erikohtualluvusele tuginemiseks sellest, et hageja pöördub mitme isiku vastu, kes on kõik seetõttu kostjad, arvestamata menetluslikke või sisulisi takistusi, mis tekivad sel juhul või hiljem.

32. See tees põhineb vähemalt neljal põhjusel. Esiteks peab kohus enne menetlusõigusliku suhte kehtivuse kontrollimist tuvastama oma pädevuse, mis ei sõltu hagi vastuvõetavusest ega väite põhjenduste sisulisest kontrollimisest, mis ongi põhiküsimus.

33. Teiseks ei täpsustata määruses nr 44/2001 „kostja" ega „kaaskostja" mõistet, [33] vaid lihtsalt nõutakse „nõuete" seost ilma täpsemate selgitusteta.

34. Kolmandaks loetakse vastavalt kõnealuse määruse artiklile 30 menetlus kohtus alustatuks „ajal, mil kohtule esitatakse menetluse

31 — Kuigi seda teist põhjust nimetatakse artikli 6 punktis 2 — „kui tegemist on kolmanda osalisega tagatise realiseerimise või muu kolmandate isikutega seotud menetluse puhul, kohtusse, kus menetletakse põhihagi, välja arvatud juhul, kui see on esitatud üksnes selleks, et viia isik välja selle kohtu alluvusest, kes oleks tema asjas pädev" — ei ole seda nimetatud punktis 1, aga see tuleb seotuse loogilise järeldusena vältimatult välja õigusnormi mõttest ja eesmärgist (P. Jenard'i ettekanne) või iseseisvalt (Droz, *ob. cit.*, lk 71, ta leiab, et see on välja jäetud pigem unustamise tõttu kui meelega); ka Gothot, P. ja Holleaux, D., *La Convención de Bruselas de 27 de septiembre de 1968 (competencia judicial y efectos de las decisiones en el marco de la CEE)*, kirj La Ley, Madrid, 1986, lk 69.

32 — „Solidaarvõlgnikud" on toodud seose näiteks eespool viidatud P. Jenard'i ettekandes.

33 — Droz, *ob. cit.*, lk 71.

algatamist käsitlev [...] dokument". Eespool nimetatud kohtuotsuse Kalfelis kohaselt hinnatakse sellel hetkel ka seda, kas kohtuasjad on seotud [34], ja kontrollitakse järelikult, kas selles dokumendis on nimetatud kaks või enam kostjat. [35]

35. Lõpuks keelab *perpetuatio jurisdictionis* põhimõte juhul, kui hageja jätab tagasivõtmise või loobumise tõttu hagi esitamata poole vastu, kelle alaline elukoht on artikli 6 punkti 1 alusel kohtuasja menetleva kohtu tööpiirkonnas, rahvusvahelise kohtualluvuse muutmist ning menetlust jätkatakse samas kohtus. [36] See kehtib, kui üks menetlusse kutsututest jäetakse kõrvale muudel asjaoludel.

2. Teine variant

36. Artikli 6 punkt 1 on nagu ülejäänud artikli 2 üldreeglist erandit tegevad sätted oma olemuselt piirav [37] ja seda tuleb tõlgendada kitsalt, [38] vastavalt taotletavale eesmärgile; selle reegli järgi ei saa käesoleval juhul seda sätet kohaldada.

37. Seda väidet kinnitavad veel teised argumendid. Ühelt poolt ei ole mitme kostja korral ette nähtud kohtualluvuse valiku võimalus eesmärk iseenesest, vaid see on mõeldud menetlusökonoomia tagamiseks ja vastuoluliste kohtuotsuste vältimiseks — eesmärgid, mida ei saavutata, kui üks hagidest osutub vastuvõetamatuks.

38. Teiselt poolt ei tule eelis, et ennast ei tule kaitsta välisriigi kohtus, kahjuks vastaspoolele ega pane talle ülemäärast kohustust — nagu käesolevas kohtuvaidluses —, et ta peab hankima teavet pankrotimenetluse kohta.

3. Pakutav lahendus

39. Kumbki kahest esitatud variandist ei sobi eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud asjaolude puhul; ühtlasi kaasnevad mõlemaga teatavad riskid, mida on lihtne tuvastada, nagu ma alljärgnevalt näitan.

34 — Punkt 12.

35 — Garau Sobrino, F. F., *ob. col. cit.*, *Comentario al Convenio de Bruselas...*, lk 170, märgib, et *litis consorcio* olemasolu nimetatakse tavaliselt hagi esitamise ajal.

36 — Desantes Real, M., *ob. cit.*, lk 331.

37 — Weser, M., *Convention communautaire sur la compétence judiciaire et l'exécution des décisions*, Centre interuniversitaire de droit comparé, Brüssel/Pariis, 1975, lk 266.

38 — Brüsseli konventsiooni artiklis 2 sätestatud erandite ulatusliku ja mitmesuguse tõlgendamise vältimise olulisust näitab 22. novembri 1978. aasta kohtuotsus 33/78: Somafer (EKL 1978, lk 2183, punkt 7).

40. Kui liikmesriigi kohtusse esitatakse nõue kahe või enama solidaarvõlgniku vastu, kellest ainult ühe alaline elukoht on selles liikmesriigis ja teiste oma ei ole, ja võlgnik, kelle järgi kohtualluvus määrati, on enne menetluse algust surnud, lahendab kirjeldatud esimene variant vormilisele küljele tuginedes küsimuse selgelt, aga lahendus ei ole rahuldav, sest erinevaid kohtuotsuseid väldi-takse üksnes sellega, et kadunut ei saa kostjaks määrata (see muutuks aga siis, kui kohtusse kutsutaks pärijad).

41. Sarnaselt kostjaga, kelle alalise elukoha järgi määratakse kohtualluvus ja kes on oma võla edasi andnud sellest hagejale teatamata, õigustavad kahtlused kostjaks olemise õiguse ja teatamata jätmise tagajärgede suhtes nende küsimuste eelnevat kontrollimist ja vajadusel vaidluse arutamisest keeldumist, mida võiks samamoodi teha teise kostja elukohajärgse liikmesriigi kohus, ja mille tulemuseks võiksid olla erinevad kohtuotsused.

42. Minu arvates seisneb dilemma selles, et kui siseriikliku seaduse kohaselt tuleb üks nõuetest *ab initio* tunnistada vastuvõetamatuks, ei ole kostjaid tegelikult mitu, nii et ei ole täidetud tingimused kohtualluvuse valikuks, mis ei täidaks sel juhul ka oma ülesannet.

43. Kahe või enama kostja osalemine menetluses on kunstlik. See ei tähenda, et hagi tuleks jätta rahuldamata või et seda aspekti oleks vaja kontrollida, vaid et seadusest tulenevalt ei saa hagi esitada.

44. Peale selle, kui ühel kostjatest ei ole algusest peale võimalik menetluses osaleda, ei väldi see kuidagi vastuolulisi kohtuotsuseid, sest puuduks viimase alalise elukoha riigi kohtu otsus.

45. Seevastu muudab selle reegli kasutamine sellistes olukordades nagu põhikohtuasjas seda üldpõhimõtet Euroopa Kohtu sedastatud kohtupraktika vastaselt,[39] sest kodanik antakse üksnes fiktiivsetel põhjustel välisriigi kohtusse ning seeläbi vähenevad vastavalt tema kaitsevõimalused.

46. Väljapakutud lahenduses võetakse arvesse kohtualluvuse alaste sätete ootuspärasust, sest vaadeldavad võimalused on täpselt määratletud ja erikohtualluvuse

39 — Eespool viidatud kohtuotsused Kalfelis (punkt 8) ja Réunion européenne jt (punkt 47).

kohaldamiseks vajalikud tingimused on piiritletud uusi nõudeid seadmata.

47. See lahendus ei tähenda ka, et siseriiklike menetlusnormide kohaldamine kahjustaks kaudselt konventsiooni kasulikku toimet, mis on keelatud kohtupraktikaga, [40] mille kohaselt peavad üldnormid ühenduse õigusega kokkusobimatud siseriiklikud õigusnormid üles kaaluma. [41] See ei vähenda ühenduse õigusnormide toimet, millega see ei ole kuidagi vastuolus, sest kõnealuste sätete kohaldamisalad on erinevad, kuigi need teatud aspektides kattuvad.

48. Pean lisama, et määrus nr 44/2001 — nagu enne selle kehtivust Brüsseli konventsioon — ei ühtlusta siseriiklikke menetlusnorme, vaid piirdub tagasihoidlikuma eesmärgiga, määrates kindlaks teatud kohtuasju otsustama pädeva kohtu, kohaldades selleks tingimusi, mis erinevad hagide vastuvõetavust määravatest tingimustest. [42]

49. Määruses nr 44/2001 viidatakse mõnel korral siseriiklikule õigusele, näiteks sellise olulise mõiste nagu „alaline elukoht" täpsustamisel; [43] Euroopa Kohus on mõnel puhul lubanud kasutada ühenduse õigusnormide täiendamiseks siseriiklikke sätteid. [44]

50. Järelikult ei saa tugineda kõnealuse määruse artikli 6 punktile 1, kui nõue, mis on esitatud isiku vastu, kelle alaline elukoht on riigis, mille kohtus otsustati menetlus algatada, tuleb jätta rahuldamata juba seetõttu, et seadus ei luba seda menetlust algatada.

51. Selline vastus ületab raskused, mis seonduvad mõlema nimetatud variandiga, on kooskõlas määrusega nr 44/2001 kehtestatud süsteemiga ja annab kasulikud juhised kohtutele, kellel tuleb kõnealust sätet kohaldada.

40 — 15. mai 1990. aasta otsus kohtuasjas C-365/88: Hagen (EKL 1990, lk I-1845, punkt 20); 26. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-77/04: GIE Réunion européenne jt (EKL 2005, lk I-4509, punkt 35) ja eespool viidatud kohtuotsus Turner (punkt 29).

41 — 15. novembri 1983. aasta otsus kohtuasjas 288/82: Duijnstee (EKL 1983, lk 3663, punkt 14). Hoge Raad der Nederlanden küsis Euroopa Kohtult, kas Brüsseli konventsiooni artiklis 19 kohtutele ette nähtud kohustus tuvastada omal algatusel, et nad ei ole asjas pädevad, kehtib kassatsioonkaebuse raames, milles kohtu uurimine piirdub siseriikliku seaduse kohaselt poolte esitatud väidetega.

42 — Eespool viidatud kohtuotsused Hagen (punkt 17) ja GIE Réunion européenne jt (punkt 34).

43 — Vastavalt artiklile 59 kohaldab kohus selleks, „[e]t teha kindlaks, kas poole alaline elukoht on selles liikmesriigis, kelle kohtusse asja kohta on hagi esitatud, [...] siseriiklikke seadusi" (lõige 1) ning selles lisatakse, et „[k]ui poole alaline elukoht ei ole liikmesriigis, kelle kohtutele on asja kohta hagi esitatud, kohaldab kohus teise liikmesriigi seadusi, et selgitada, kas nimetatud poole alaline elukoht on selles liikmesriigis" (lõige 2).

44 — 7. juuni 1984. aasta otsus kohtuasjas 129/83: Zelger (EKL 1984, lk 2397) konventsiooni artikli 21 tõlgendamisel; ja laiemas tähenduses eespool viidatud kohtuotsus Hagen (punkt 19), milles loetletakse veel mõned kohtuotsused.

VI. Ettepanek

52. Esitatud põhjendustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Oberster Gerichtshofi eelotsuse küsimusele järgmiselt:

Nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades artikli 6 punktile 1 ei saa tugineda, kui hagi esitatakse kohtu asukohariigis alalist elu- või asukohta omava isiku vastu ja teises liikmesriigis alalist elu- või asukohta omava isiku vastu, kui esimene hagi on ilmselgetel põhjustel ja *ex lege* vastuvõetamatu *in limine litis.*